

ULUSLARARASI **İLİŞKİLER**

Akademik Dergi

Cilt 11, Sayı 42, Yaz 2014

INTERNATIONAL **RELATIONS**

Academic Journal

Volume 11, Number 42, Summer 2014

ULUSLARARASI **İLİŞKİLER**

ULUSLARARASI İLİŞKİLER hakemli bir dergidir.
INTERNATIONAL RELATIONS is a refereed journal

ULUSLARARASI İLİŞKİLER, aşağıdaki veri tabanlarınca taranmaktadır:
INTERNATIONAL RELATIONS is currently noted in;

*Social Sciences Citation Index(SSCI),
Social Scisearch, Journal Citation Reports/Social Sciences Edition*

*International Bibliography of the Social Sciences (IBSS)
International Political Science Abstracts (IPSA),
PAIS International,*

*International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature in the Humanities and Social Sciences
(IBR), International Bibliography of Periodical Literature in the Humanities and Social Sciences (IBZ),*

*Cambridge Scientific Abstracts-CSA (Sociological Abstracts, Social Services Abstracts, Worldwide Political
Science Abstracts ve Linguistics and Language Behavior Abstracts)*

*Columbia International Affairs Online (CIAO), EBSCO, Gale-Cengage,
Elsevier Bibliographic Databases (GEOBASE, Mosby's Index, SciVerseScopus),*

*Historical Abstracts, Historical Research Index, Index Islamicus, Women's Studies International, Energy
Science and Technology Database, Gender Studies Database, Kaiser Index to Black Resources, Left Index-A
CHOICE 2003 Outstanding Academic Title, Ulrich's Periodicals*

*America: History and Life, South African Studies, Middle Eastern and Central Asian Studies, European
Sources Online, Latin American Studies, INFO-LATINOAMERICA,*

*ASOS Index (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi), Başkent Üniversitesi Hukuk Veri Tabanı (Law
Database), ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı (Social Sciences Data Base)*

Dergiye yazı göndermek isteyenler için e-posta adresi: makale@uidergisi.com

Tanıtım/Değerlendirilmek üzere dergiye kitap göndermek isteyenler için posta adresi:

Mitat Çelikkpala, Uluslararası İlişkiler Dergisi,
Kadir Has Üniversitesi Merkez Kampüs
Kadir Has Caddesi, 34083 Cibali-İSTANBUL

Bireysel abonelik ücreti: 4 sayı için 60 TL
Kurumsal abonelik ücreti: 4 sayı için 250 TL
Abonelik hakkında bilgi için: bilgi@uidergisi.com

Abone formları derginin arkasındadır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Cilt 11, Sayı 42, Yaz 2014

Özel Sayı:

Arap Baharı Sonrası Ortadoğu'nun Uluslararası İlişkileri

Misafir Editör: Özlem TÜR

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN

Arap Ayaklanmaları ve Ortadoğu ve Kuzey Afrika Bölgesel Devletler Sistemi

Raymond HINNEBUSCH _____ 7

Ortadoğu'nun Orta Büyüklükteki Güçleri: Bölgesel Rol, Uluslararası Etki

Anoushiravan EHTESHAMI _____ 29

Ortadoğu'da Güvenlik ve Topluluk İnşa Etmek:

Güvenlik Topluluğu Yaklaşımı ile Arap Baharı'nın Yapı ve Yapanları

Oğuz DİLEK _____ 51

Rantiye Devlet Kuramı ve Arap Ayaklanmaları: Bir Değerlendirme

Meliha BENLİ ALTUNIŞIK _____ 75

İyi Komşudan Model Ülke'ye:

Türkiye'nin Ortadoğu'da Arap Baharı Sonrasında Değişen Roller

Özgür ÖZDAMAR, B. Toygar HALİSTOPRAK ve İ. Erkam SULA _____ 93

Türkiye'nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurtiçi ve Bölgesel Dinamikler

Özlem KAYHAN PUSANE _____ 115

KİTAP İNCELEMESİ

Louise Fawcett (ed.), Ortadoğu'nun Uluslararası İlişkileri

Gülriş ŞEN _____ 141

INTERNATIONAL RELATIONS

Vol. 11, No. 42, Summer 2014

Special Issue:

The International Relations of the Middle East after the Arab Spring

Guest Editor: Özlem TÜR

CONTENTS

EDITORIAL

The Arab Uprisings and The MENA Regional States System

Raymond HINNEBUSCH _____ 7

Middle East Middle Powers: Regional Role, International Impact

Anoushiravan EHTESHAMI _____ 29

Constructing Security and Community in the Middle East:

A Security Community Approach to the Structure and Agents of the Arab Spring

OĞUZ DİLEK _____ 51

Rentier State Theory and the Arab Uprisings: An Appraisal

Meliha BENLİ ALTUNIŞIK _____ 75

From Good Neighbor to Model:

Turkey's Changing Roles in the Middle East in the Aftermath of the Arab Spring

Özgür ÖZDAMAR, B. Toygar HALİSTOPRAK and İ. Erkam SULA _____ 93

Turkey's Kurdish Question:

Changing Domestic and Regional Dynamics through the Arab Spring

Özlem KAYHAN PUSANE _____ 115

BOOK REVIEW

Louise Fawcett (ed.), International Relations of the Middle East

Gülriş ŞEN _____ 141

MİSAFİR EDİTÖRDEN

Arap Baharı Sonrası Ortadoğu'nun Uluslararası İlişkileri başlıklı bu özel sayı altı makale ve bir kitap eleştirisinden oluşuyor. Andre Teti, 2007 yılında yazdığı “Bridging the Gap: IR, Middle East Studies and the Disciplinary Politics of the Area Studies Controversy” başlıklı makalesinde Ortadoğu Çalışmalarıyla Uluslararası İlişkiler disiplini arasında pekçok ortak özellik olmasına rağmen bu iki alanın birbirinden bu derece ayrı tutulmasını eleştirmiştir. Bu makaleyle birlikte bir kez daha kısıtlı sayıda da olsa Uluslararası İlişkiler disiplini ile Ortadoğu Çalışmalarını biraraya getirmenin önemine dair yazılar ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu noktadan hareketle, Uluslararası İlişkiler Dergisi'nin bu özel sayısı Ortadoğu'da son dönemde yaşanan gelişmeleri Uluslararası İlişkiler disiplini bağlamında ele almaya çalışmıştır.

Bölgenin manda yönetimi altında oluşturulmuş suni sınırları, çatışmalara ve savaşa yatkın yapısı, devlet-ötesi ideolojileri ve kimlikleri, dış aktörlerin nüfuzuna açık olma özelliği çokça tartışılan meselelerdir. Özellikle 2003 Irak savaşı sonrası güçlenen mezhepsel aidiyetler ve bunun üzerine inşa edildiği düşünülen yeni bölgesel ittifaklar ve bölünmelerde bu bağlamda gündemdeki yerini almıştır. Bölgenin dünyadaki diğer örneklerinin aksine bölgesellikten uzak yapısı ve demokratikleşme süreçlerini dışında kalması sorgulanırken Arap Ayaklanmalarıyla birlikte değişim beklentisi önem kazanmıştır. 2010 yılının sonunda Tunus'ta başlayıp kısa zaman içinde Ortadoğu'yu etkisi altına alan Arap Ayaklanmaları çoğunlukla “krize bağımlı, değişime allerjik” olarak tanımlanagelen bölgeyi ve siyasetini bir taraftan yeni tartışmalara açarken diğer taraftan değişimin boyutları ve sınırları konusu da yakından gözlenmeye başlanmıştır. Arap Ayaklanmaları sonrası yaşanan “değişim”in bölgenin uluslararası ilişkilerine etkisi de bu çerçevede sorgulanmaya başlanmış, önem kazanmıştır. Ulusüstü kimliklerin suni sınırları zorlayabileceği, güç siyasetinin yerini bölgeselciliğin alabileceği, Benjamin Miller'in çokça üzerinde durduğu devlet-millet uyumsuzluğunun/farklılığının (*state to nation incongruity*) giderilebileceği ve bunun dış politikaya olası etkileri üzerine değişik fikirler ortaya çıkmaya başlamıştır.

Bu sayıdaki makaleler değişik boyutlarıyla bölgedeki değişimi ya da yaşananlara rağmen değişim yokluğunu ve bunun değişik aktörlere etkisini ele almaktadır. Makalelerin çoğu beklenenin aksine Arap Baharı sürecinde bölgenin dinamiklerine dair olumlu beklentilerin, “değişim”in gerçekleşmediği noktasında birleşiyorlar. Makalelerde ortaya çıkan bazı diğer ortak temalar da dikkat çekicidir. İlk üç makalede yazarlar (Hinnebusch, Ehteshami ve Dilek) bölgenin çatışmalara açık, anarşik ve güç siyasetinin ön plana çıktığı yapısına vurgu yapıyorlar. Yazarlara göre suni sınırlar, güç siyasetinin önceliği ve “biz-duygusu” eksikliği bölgenin dış aktörlerin müdahalelerine de açık hale gelmesine neden oluyor. 2000'lerin başından itibaren, özellikle de 2003 Irak Savaşı sonrasında bölge siyasetinde Arap olmayan aktörlerin (İran, İsrail, Türkiye) artan gücü ve bu durumun bölge siyasetine ve bölgesel devletler sistemine etkileri bu üç makalede değişik açılardan tartışılıyor.

Yazıların tamamı değişik kuramsal ve kavramsal çerçevelerden bölgeye yaklaşırken bölge çalışmalarlarıyla disiplin arasındaki boşluğu giderme çabaları göze çarpıyor. Yine makalelerin çoğunda mevcut kuramsal çerçevenin Ortadoğu siyasetini anlamak için yetersiz kaldığı noktalar

vurgulanırken kuramın bölgeden örneklerle nasıl geliştirilebileceği de vurgulanıyor. Hinnebusch, tarihsel sosyolojinin bölgeyi anlamak için önemli olduğunu belirtirken devlet-sistem ilişkisinin bölgedeki diğer dinamiklerle yeniden düşünülmesini öneriyor. Altunışık, Rantiye Devlet kuramının eksiklerinin tarihsel sosyolojiden beslenerek gelişebileceği önerisinde bulunuyor. Ehteshami “orta büyüklükte devlet” kavramını bu bağlamda sorgularken, Dilek Ortadoğu’nun siyasal yapısının “güvenlik topluluğu”nun oluşmasının önünde nasıl engel teşkil ettiğini analiz ediyor. Özdamar, Halistoprak ve Sula, rol kuramını dış politika analizi ve Uluslararası İlişkiler disiplini birleştiren önemli bir yaklaşım olarak sunarken bunun da ötesinde Türkiye örneğine bakarak literatürdeki mevcut rollerin nasıl geliştirilebileceğini ortaya koyuyorlar. Özlem Kayhan Pusane bölgesel etkiler altında terör örgütlerine bakan literatürdeki eksiklikleri ve stratejik ve rasyonel açıklamaların yetersizliğini ortaya koyuyor.

“Arap Ayaklanmalarının Türkiye’ye etkisinin boyutları nedir?” sorusu, bu sayıda iki ayrı makalede ele alınıyor. Özdamar, Halistoprak ve Sula bölgedeki gelişmelerin Türkiye’nin dış politika rolleri üzerindeki etkisini incelerken Pusane, iç politika ve Kürt meselesindeki gelişmelerin bölgede yaşananlardan, özellikle de Suriye’deki gelişmelerden nasıl etkilendiğini inceliyor.

Bu sayının ilk makalesi Raymond Hinenbusch’a ait. Arap Ayaklanmaları sonrasında bölgenin geleceğine dair esen olumlu beklenti havasının gerçekleşmediğini belirten Hinnebusch, bölge siyasetine tarihsel sosyoloji perspektifinden bakmakta ve devlet-sistem ilişkisine vurgu yapmaktadır. Yazara göre Ortadoğu’da devlet-sistem ilişkisinin ötesinde birbiriyle etkileşim halinde olan dört farklı düzey bulunmaktadır: bölgenin çevresinde olduğu küresel hegemonya; rekabet halinde olan başat devletlerin birbirini dengelemeye çalıştığı bölgesel devletler sistemi; kimlik ve meşruiyet söylemlerinin ön planda olduğu devlet ötesi akımlar ve son olarak da devletin iç yapısı. Hinnebusch, makalesinde Arap Ayaklanmalarının bu dört düzey üzerindeki etkilerini analiz ediyor. Devletin bu süreçte etkili analiz düzeyini sağladığını belirten Hinnebusch, bölgedeki güçlü yönetimlerin egemenliklerini korumakta ve dış etkilerin nüfuzunu sınırlamakta daha etkin olduğunu ancak rejimlerini konsolide edememiş, meşruiyet yoksunu bölge devletlerinin küresel ve devlet-ötesi hareketlerin etkilerine çok daha açık olduğunu gösteriyor. Arap Ayaklanmaları öncesinde kendini tüketmiş olan devlet yapısının ve bölünmüş bölgesel sistemin Ayaklanmalar sonrasındaki durumunu ele alan yazar, devletin ayaklanmalar sonrası güçleneceği beklentisinin tam tersine halk hareketlerinin yaşandığı ülkelerde devletin zayıfladığını belirtiyor ve bu durumda da devletin dış müdahalelere daha açık hale geldiği gözlemliyor. Gelişmeler sonrasında bölgede bir taraftan zayıflayan Arap Cumhuriyetleri bulunurken diğer tarafta güçlenen Arap-olmayan bölgesel aktörlere ve monarşilere dikkat çekiyor ve değişimden etkilenmeyen bu devletlerin bölgesel güç dengesini kendi lehlerine döndürerek bölgesel yapıyı nasıl etkilediklerini inceliyor.

İkinci makalede Anoushiravan Ehteshami, Ortadoğu’nun uluslararası sistemdeki gelişmelerden doğrudan etkilendiğini belirterek bölgenin sisteme bağımlı yapısının üzerinde duruyor. Bölgenin dinamiklerin de ülkeleri birbirine yaklaştırmaktan uzak, ortak değerler sisteminin oluşmasına izin vermeyecek anarşik altsistemin kabul edildiği, güce dayalı düşünceleri ön plana çıkarttığını belirtiyor. Ehteshami’ye göre, kurumsallaşmış örgütlenmemiş bu coğrafyada güç ve ilişki pratikleri de birbiriyle rekabet halinde olan bir dizi kimlik, ideoloji, devlet ve millet oluşturma süreçlerinin yükü ve kolonileştirme süreçlerinin mirası altında şekilleni-

yor. Bölünmüş bölgesel sistemi 1990'lerden itibaren "bölünmüş anarşi" olarak tanımlayan yazar, bölgesel güçlerin bu bölünmüşlükten kendi çıkarları doğrultusunda fırsatlar yaratmaya çalıştıklarını belirtiyor. Ortadoğu'da literatürde kabul edilen tanımla "orta büyüklükte devlet"lerden bahsetmenin zorluğuna işaret eden yazar, yine de bölgede dört devletin – İran, İsrail, Suudi Arabistan ve Türkiye – bölgesel güç rolü oynadıklarını belirtiyor. Hernekadar önemli roller oynasalar ve küresel sistemin çevresinden merkeze doğru bir adım atabilmiş olsalar da, yazara göre bu dört devlet de önemli yapısal sorunlarından ötürü bölgesel büyük güçler olamamaktadırlar. Güç siyasetinin bu derece baskın olduğu bölünmüş bir bölgede bölgesel büyük güç olmak, yapısal sınırlılıkları aşabilmek yazara göre son derece zordur.

"Constructing Security and Community in the Middle East: A Security Community Approach to the Structure and Agents of the Arab Spring" başlıklı üçüncü makalede Oğuz Dilek, neden Ortadoğu bölgesinde bir güvenlik topluluğunun ve "biz-duygu"sunun oluşmadığını, "barışçıl değişim"i yaşanmadığını sorguluyor. İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'da yaşanan dönüşümü ve güvenlik topluluğunun fikrinsel ve fiziksel gelişim sürecini detaylarıyla ele alan yazar Gerçekçi paradigmaya tezat teşkil eden güvenlik topluluğu fikrinde öğrenme süreçlerinin önemine vurgu yapıyor. Yazara göre burada sorulması gereken temel soru, güç dengesinde tehditlere otomatik olarak tepki gösterdiği düşünülen, çıkarlarının peşinde koşan ve güvenliğini sağlama refleksiyle hareket eden devletin diğer devletlerle anlaşmazlıklarını nasıl çatışmaya dönüştürmeden barışçıl yollarla çözmeyi öğrenebileceğidir. Ortadoğu'da bölge dışı aktörlerin önemini ve bölge ülkelerinin bölgedeki dış aktörlerle ittifaklara önem verdiklerini belirten yazar, demokrasi eksikliğini de bölgedeki dayanışmanın önünde bir engel olarak analiz etmektedir. Arap Baharı bu gelişmelerde bir değişim umudu yaratmış olsa da yazarın da belirttiği gibi, sayının diğer makalelerinin de altını çizdiği üzere, bu beklenti gerçekleşmemiş, derin bölünmüşlük ve fay hatları ya değişmemiş, ya da şekil değiştirmişlerdir. Bunun ötesinde bir bölgesel değişim ve "biz-duygusu" geliştirmekten de uzak kamışlardır. Bölgesel güçler olarak tanımlanan İran'ın ve İsrail'in bölgesel rol algıları da bu durumu değiştirmemiş, tam tersine pekiştirmiştir.

Meliha Altunışık makalesinde Ortadoğu çalışmalarının siyaset bilimi literatürüne nadir katkılarında birisi olarak tanımlanan Rantiye Devlet Kuramı çerçevesinden Arap Baharı'nı ele almaktadır. Petrol gelirlerinin direkt olarak devletin bütçesine girdiği ve halkın vergilendirilmediği ya da çok sınırlı olarak vergilendirildiği Arap toplumlarının büyük petrol gelirlerine rağmen neden hala gelişmemiş oldukları sorusuna cevap bulmaya çalışan Rantiye Devlet Kuramı rantın önemli etkilerinden bahsetmektedir. Büyük petrol geliriyle birlikte hangi sektörlerin gelişip hangilerinin geri kalacağını inceleyen ekonomik etkiler; devletin toplumla ilişkisini inceleyen ve petrol geliri nedeniyle devletlerin daha otoriter olduğunu ve demokratikleşmelerinin bu nedenle daha zor olduğunu tartışıldığı siyasi etkiler yazar tarafından bu bağlamda detaylı olarak incelenmiştir. Ortadoğu'nun neden demokratikleşme dalgalarının gerisinde kaldığı sorusuna etkin bir cevabın yine Rantiye Devlet Kuramıyla verilebileceğini belirten Altunışık, Arap Baharı sonrasında bu kuramın ne derece geçerli olduğunu gözden geçirmektedir. Yazar, Arap baharı çerçevesinde ayaklanmaların iki rantıye devlette – Libya ve Bahreyn – yaşandığını ve diğer rantıye devletlerin bu süreci yaşamadığına dikkat çekerek kuramın bu bağlamda geçerliliğini test etmektedir. Bölgedeki rantıye devletlerin Arap Baharı

sürecini görece sakin atlattıkları gözlemlense de yazar yine de kuramın yeniden gözden geçirilmesinin önemine dikkat çekiyor. Özellikle tarihsel sosyoloji gibi yeni yaklaşımlar eklenerek, kuramın zenginleştirileceğini ve yeniden gözden geçirilmiş rantiyeye devlet kuramının bize gelişmeleri anlamak için daha derin bir analiz imkanı sağlayacağını belirtiyor.

Özgür Özdamar, B. Toygar Halistoprak ve İ. Erkam Sula tarafından yazılan bu sayının “*From Good Neighbor to Model: Turkey’s Changing Roles in the Middle East in the Aftermath of the Arab Spring*” başlıklı beşinci makalesi, Arap Baharı sonrası yaşanan gelişmelerin bölgenin diğer ülkeleri gibi Türkiye’yi de bölgede oynadığı rolleri yeniden gözden geçirmeye zorladığı noktasından hareket ediyor. Yazarlar, devletlerin dış politikalarının, iç ve dış politikanın değişik öğeleriyle şekillenmiş bir ortamda oluşan dış politika tasavvurlarıyla yapıldığını öngören rol kuramını kullanarak Türk dış politikası rollerini inceliyorlar. Arap Baharı sonrasında Türkiye’nin Ortadoğu’daki dış politika rollerinin nasıl şekillendiğini, Türkiye’nin bölgede değişen rollerinin uluslararası sistem ve sistemi temel alan Uluslararası İlişkiler kuramları için ne gibi etkiler yaratabileceği sorularına cevap arıyorlar. Yazarlar, rol kuramının Dış Politika Analizi’nin en önemli amaçlarından birisi olan kuram ve pratik arasındaki boşluğu doldurmada önemli bir yeri olduğunu vurgularken, Rosenau’nun ve Holsti’nin eserlerini derinlemesine tartışarak literatürden örneklerle bu argümanı güçlendiriyorlar. Türkiye’nin genel olarak dış politika roller üzerine rol kuramını kullanarak yazılan çok az sayıda yayın olduğunu belirten yazarlar makalelerinde bu eserleri inceledikten sonra Türkiye’nin Ortadoğu ile ilişkilerini ele alıyorlar. Rol kuramının devletlerinin dış politika davranışlarını rol tasavvurlarıyla şekillendiğinin, bunun da dış politika seçkinlerinin kullandığı söylemle yakından ilgili olduğunun belirtilmesinin ardından makalede önce Türkiye’de dış politika tasavvurlarının oluşumunda etkili olan üç kişinin; Abdullah Gül, Ahmet Davutoğlu ve Recep Tayyip Erdoğan, konuşmalarına bakılıyor ardından bunların Holsti’nin rol kavramsallaştırmasıyla eşleştirilmesi yapılarak, son olarak da Holsti’nin çalışmasında yer almayan Türk Dış politikasına özgü roller ortaya konuyor. Makalede AKP iktidarının ilk yıllarında yumuşak güce dayalı “medeniyetler arası köprü”, “arabulucu” ve Ortadoğu ülkeleri için “model” rollerinin altının çizildiğini belirtirken iktidarın ikinci döneminde “merkez ülke”, “aktif bağımsız ülke” gibi rollerin ortaya çıktığını ve bu değişime Arap Baharıyla birlikte güce daha fazla dayalı “bölgesel barış ve istikrarın savunucusu”, “mazlumların koruyucusu” ve “model/örnek” rollerinin eklenerek öne çıktığı gözlemleniyor.

Sayının “*Türkiye’nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurt içi ve Bölgesel Dinamikler*” başlıklı son makalesinde Özlem Kayhan Pusane, bölgede yaşanan gelişmelerin Türkiye’nin Kürt meselesine etkilerini kavramsal olarak inceliyor ve PKK’nın karar alma süreçlerini bu gelişmeler ışığında tartışıyor. Terör örgütlerinde karar alma süreçlerine dair literatürün incelendiği ilk bölümde yazar, literatürde ön plana çıkan stratejik yaklaşıma vurgu yapıyor. Yazar, bu yaklaşımda terörün bir yöntem olarak tercih edilmesinin temel nedeninin örgütün siyasi amaçlarına ulaşmak için en etkin yol olarak görülmesi olduğunu belirterek örgütün sistematik bir şekilde yapılan maliyet-fayda hesabı sonucu hareket ettiğini, rasyonel kararlar aldıklarının belirtildiğine işaret ediyor. Arap Baharı’nın Türkiye’nin Kürt sorunu ve PKK ile mücadelesi üzerindeki ilk etkisinin Kürt sorununun kavramsal ve zihinsel olarak Arap Baharı tartışmaları içine yerleştirilmesi olduğunu belirten yazar, ikinci önemli etkisinin Suriye’de

Esad karşıtı halk ayaklanmalarının başlaması ile ortaya çıktığını anlatıyor. Yazar, Türkiye'nin 2000'ler boyunca Suriye ile izlediği yakın ilişkilerin bu bağlamda bozulduğunu, İran ile aynı şekilde ilişkilerin gerilediğini ve Kürt meselesinin ilişkilerde nasıl önemli bir faktör olarak yeniden ortaya çıktığını inceliyor. Yazar terör örgütlerinin karar alma süreçlerini anlamak için ortaya konan stratejik/rasyonel yaklaşımların PKK özelinde açıklayıcı olmaktan uzak kaldığını, Arap Baharı sürecindeki gelişmelerin de bu durumu bir kez daha öne çıkarttığı vurgulanıyor.

Sayı, Gülriz şen tarafından eleştirisi yapılan Louise Fawcett'in derlediği *International Relations of the Middle East* kitabıyla tamamlanıyor.

Özlem Tür

Haziran 2014, Ankara.